

1901 - Palatul Societății de regularizare a apelor Timiș-Bega (1)

Influenta arhitectilor străini

1901 - Palatul de raport Franz Anheuer (2)

Un stil al plasticității de fațadă

1902 - Palatul de raport István Nemes (3)

Gustul comandanților

1902 - Palatul de raport Miksa Steiner (4)

Experiment și melanj

1903 - Palatul de raport Karl Kunz (5)

Evoluție stilistică

1904 - Palatul de raport Franz (Ferencz) Marschall (6)

Perioada incipientă

1904 - Casa Hartlauer János (7)

Context urbanistic

1905 - Abatorul Comunal (8)

Arhitectura industrială

1906 - Palatul Casei de Economii (9)

Deschiderea volumului

1907 - Palatul de raport Ferencz Emmer (10)

Actualizarea estetică

1908 - Palatul de raport Jakab Klein și Frecot Miklos (11)

Cartiere Art Nouveau

1909 - Palatul Ștefania (12)

Un stil asumat public

1909 - Palatul Băncii de Scont (13)

Clădiri simbol, arhitectura totală

1910 - Palatul de raport Dr. Adolf Vértes (14)

Perioada matură

1910 - Palatul de raport Mátvás Christian (15)

Simbol și reprezentare

1911 - Palatul de raport Salomon Brück (16)

Volumuri asimetrice

1912 - Palatul Lloyd (17)

Funcții multiple

1912 - Palatul de raport Alexandru Piscă (18)

Influenta maghiară

1913 - Palatul de raport Jakab Löffler și filii (19)

Un stil monumental

1914 - Palatul Neptun (20)

Sfârșitul unei ere

Această hartă turistică a fost produsă în cadrul proiectului ARTNOUVEAU2 - Consolidarea identității culturale a regiunii Dunării pornind de la moștenirea comună a patrimoniolui ART NOUVEAU Strengthening the cultural identity of the Danube region by building on common heritage of ARTNOUVEAU, co-financed by the European Union (ERDF, IPA) prin Programul Cooperație Transnațională Dunărea (Intergre Danube), în cadrul activității specifice Campanie promovătoare dedicată patrimoniolui Art Nouveau pentru industria turismului.

Proiectul ARTNOUVEAU2 se desfășoară în perioada 2020-2022 în parteneriat cu Institutul de cercetare și institutul muzeal din alte 5 state riverane Dunăre (Austria, Croația, Slovacia, Ungaria și Serbia). Obiectivul principal este protejarea și promovarea patrimoniului în valoare responsabilă și durabilă a patrimoniului cultural Art Nouveau ca instrument pentru consolidarea identității culturale regionale și pentru stimularea creșterii economice în regiunea Dunării.

Conținutul și realizarea hărții au fost făcute la solicitarea Institutului Național al Patrimoniului de Asociația Prin Banat (text: Mihai-Claudiu Moldovan, grafică: Simona Giura, fotografii: Flavius Neamțiu), având ca punct de pornire cercetările întreprinse în cadrul proiectului cultural Heritage of Timișoara, în perioada 2016-2021.

Echipa proiectului din partea Institutului Național al Patrimoniului: Irina Iamandescu (coordonator proiect), director adjunct din cadrul instituției istorice, Lucia Leca (arhitect), Ana Chirică (restaurator), Simina Stan (istoric), Florentina Mureș-Matache (arhitect) și Irina Dobrită (specialist comunicare).

Se distribuie gratuit. Comercializarea este strict interzisă!

© Institutul Național al Patrimoniului

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această publicație nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă prin mijloace de natură electronică, mecanică, de copiere, înregistrare sau alte forme, fără permisiunea prealabilă a Institutului Național al Patrimoniului.

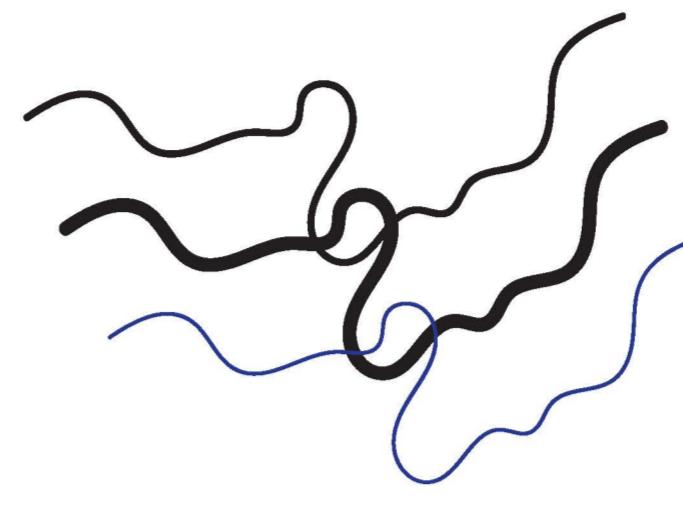

HISTORIC OF TIMIȘOARA

o abordare cronologică

ART NOUVEAU

IN TIMIȘOARA

hartă turistică

Stilul Anilor 1900 - Art Nouveau, Sezession, Szecesszió

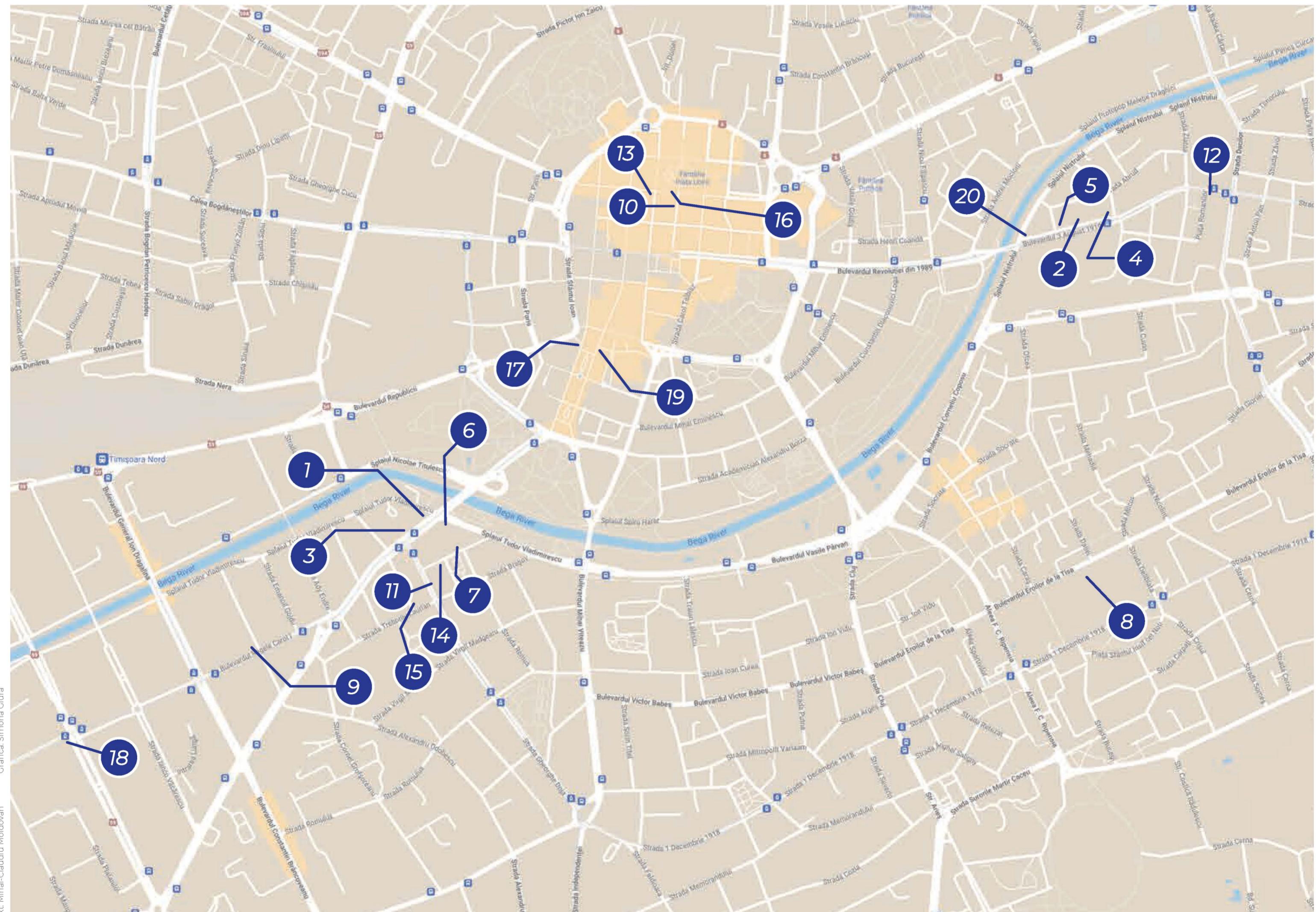
Art Nouveau este termenul umbrelor sub care este cunoscută la finele secolului al XIX-lea și s-a întins până la primele două decenii ale secolului al XX-lea. Caracterizată de o desculțare a formelor, o libertate totală din punct de vedere artistic și de o reinventare a naturăi ca sursă de inspirație, mișcarea a avut diferite manifestări regionale în funcție de contextul preexistent, căpătând să denumească proprii. În cazul Timișoarei, arta și arhitectura locală sunt direct influențate de cele din Viena (Sezession) și Budapesta (Szecesszió), aici menținându-se o variantă locală a variantei maghiare.

Particularitățile urbane și sociale ale Timișoarei de la începutul secolului al XX-lea au oferit conjunctura potrivită pentru a insera și dezvoltă un nou stil, adaptat atât de administrație pentru clădirile publice, cât și de nouă pătură socială de industrie, care au ridicat palate impozante de report conform cu noile tendințe estetice.

Mișcarea a avut în Timișoara două etape distincte de manifestare. Prima, la care ne vom referi sub sintagma Etapa incipientă se caracterizează prin exuberanță și plastică fatadelor, construcțiile păstrând însă în mare măsură aceeași rețea morfo-spatială. Cuprinză între începutul secolului și până în ultimii ani ai decenului, etapa incipientă prezintă o varietate copleșitoare de ornamentele fitomorfice, zoomorfice și antropomorfice, definind un vast repertoriu decorativ.

A doua manifestare, cuprinză între ultimii ani ai primului deceniu și începutul primului război mondial (întitulată etapa matură). Dacă la nivel de ornament, acesta scade în importanță, fiind geometrizat și abstractizat, din punct de vedere formal, clădirile construite în această perioadă se desculțează de canopealele arhitecturale ale secolului al XIX-lea, prezintând compozitii volumetrice unice, caracterizate de simetrie, planuri dinamice ale fatadelor prin utilizarea rezaliturilor și a bovidourilor, precum și jocuri volumetrice ale acoperișurilor înalte.

Această hartă își propune o prezentare cronologică a modului în care arhitectura Art Nouveau a pătruns în Timișoara, folosind 20 de clădiri reprezentative pentru diferențele etape și mecanisme care au facilitat adoptarea noului stil, cat și efectele produse de acestea în arta și arhitectura locală.

Grafică: Simona Giura

Text: Mihai-Claudiu Moldovan

1. Palatul Societății de regularizare a apelor Timiș-Bega

Iosefin, Piața Sfânta Maria, nr. 2
Arhitect: Lipót Baumhorn
13 august 1900 - 29 august 1901

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: public

2. Palatul de raport Franz Anheuer

Fabric, Bulevardul 3 August 1919, nr. 5
Arhitect: Eduard (Ede) Reiter
21 mai 1900 - 1 aprilie 1901

Parte din Ansamblul urban „Fabric” (II)
Cod LMI 2015: TM-II-a-A-06097
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

3. Palatul de raport István Nemes

Iosefin, Piața Sfânta Maria, nr. 6
Arhitect: Lipót Baumhorn
16 aprilie 1902 - 5 noiembrie 1902

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

4. Palatul de raport Miksa Steiner

Fabric, bulevardul 3 August 1919, nr. 9
Arhitect: Eduard (Ede) Reiter
4 iunie 1901 - 17 aprilie 1902

Parte din Ansamblul urban „Fabric” (II)
Cod LMI 2015: TM-II-a-A-06097
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

5. Palatul de raport Karl Kunz

Fabric, Bulevardul 3 August 1919, nr. 3
Arhitect: Eduard (Ede) Reiter
6 septembrie 1902 - 29 octombrie 1903

Parte din Ansamblul urban „Fabric” (II)
Cod LMI 2015: TM-II-a-A-06097
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

6. Palatul de raport Franz (Ferencz) Marschall

Elisabetin, splaiul Tudor Vladimirescu, nr. 12
Arhitect: Martin Gemeinhartdt
14 decembrie 1903 - 1 noiembrie 1904

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

7. Casa Hartlauer János

Elisabetin, Piața Plevnei, nr. 7
Arhitect: Martin Gemeinhartdt
29 aprilie 1904 - 1 noiembrie 1904

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

8. Abatorul Comunal

Fabric, Bulevardul Eroilor de la Tisa, nr. 24
Arhitect: László Székely
1904 - 1905

Monument istoric
Cod LMI 2015: TM-II-m-A-06134
Accesibilitate: privat

9. Palatul Casei de Economii

Iosefin, strada Ion Ghica, nr. 1
Arhitect: Martin Gemeinhartdt
5 martie 1906 - 5 noiembrie 1906

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

10. Palatul de raport Ferencz Emmer

Cetate, strada Florimund Mercy, nr. 7
Arhitect: László Székely
27 februarie 1906 - 9 ianuarie 1907

Parte din Situl urban Cartierul „Cetatea Timișoara”
Cod LMI 2015: TM-II-s-A-06095
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

11. Palatul de raport Jakab Klein și Frecot Miklos

Elisabetin, strada Gheorghe Doja, nr. 3
Arhitect: Gábor Fodor
30 septembrie 1907 - 3 august 1908

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

12. Palatul Ştefania

Fabric, Piața Romanilor, nr. 1
Arhitect: László Székely
1908 - 1909

Parte din Ansamblul urban „Fabric” (II)
Cod LMI 2015: TM-II-a-A-06097
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

13. Palatul Băncii de Scont

Cetate, strada Gheorghe Lazăr, nr. 1
Arhitect: Marcell Komor și Dezső Jakab
12 septembrie 1908 - 13 august 1909

Parte din Situl urban Cartierul „Cetatea Timișoara”
Cod LMI 2015: TM-II-s-A-06095
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

14. Palatul de raport Dr. Adolf Vértes

Elisabetin, strada General Henri Berthelot, nr. 5
Arhitect: László Székely
4 octombrie 1909 - 30 august 1910

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

15. Palatul de raport Mátyás Christian

Elisabetin, strada Timotei Cipariu, nr. 11
Arhitect: Jenő Klein
30 mai 1910 - 22 noiembrie 1910

Parte din Situl urban „Vechiul cartier Iosefin”
Cod LMI 2015: TM-II-s-B-06098
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

16. Palatul de raport Salomon Brück

Cetate, strada Florimund Mercy, nr. 9
Arhitect: László Székely
16 aprilie 1910 - 18 iunie 1911

Parte din Situl urban Cartierul „Cetatea Timișoara”
Cod LMI 2015: TM-II-s-A-06095
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

17. Palatul Lloyd

Cetate, piața Victoriei, nr. 2
Arhitect: Lipót Baumhorn
29 august 1910 - 29 septembrie 1912

Parte din Ansamblul urban interbelic „Corso”
Cod LMI 2015: TM-II-a-A-06115
Accesibilitate: public

18. Palatul de raport Alexandru Pisică

Iosefin, strada Johann Nepomuk Preyer, nr. 2
Arhitect: Károly Bonn
28 iulie 1911 - 1912

Parte din Ansamblul urban V
Cod LMI 2015: TM-II-a-B-06105
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

19. Palatul de raport Jakab Löffler și fiili

Cetate, Piața Victoriei, nr. 1
Arhitect: Henrik Telkes
18 martie 1912 - 1 mai 1913

Parte din Ansamblul urban interbelic „Corso”
Cod LMI 2015: TM-II-a-A-06115
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe

20. Palatul Neptun

Fabric, splaiul Nistrului nr. 1
Arhitect: László Székely
30 martie 1912 - 1914

Parte din Ansamblul urban „Fabric” (II)
Cod LMI 2015: TM-II-a-A-06097
Accesibilitate: privat / imobil de locuințe